

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
—
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 So. Lawndale Ave.
Office of Publication: 2657 So. Lawndale Ave. Telephone Lawndale 4635

LETO—YEAR XVIII. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek 16. januarja (Jan. 16), 1925. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 13. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ZAKAJ STAVKAJO RUDARJI NEOFICIJELNO?

KOMPANIJA NOČE PRIZNATI DELOVNIH RAZMER.

Ako niso priznane delovne razmere, ni pogodba nič vredna.

Pittston, Pa. — Semintje še vedno prihajajo vprašanja, zakaj je zastavljeno neoficijno dvajset tisoč rudarjev, ki delajo na polju trdega premoga. Rudarji ne zahtevajo povišanja meze ali skrajšanje delovnega časa, ampak oni se bojujejo za varstvo delovnih razmer. Rudarjem prav nič ne pomaga, ako je v pogodbi zapisano, kako visoka je meza, ako se podjetnik ne ravna po pogodbi in ne vpoštevajo delovnih razmer. Kajti če se ne varujejo delovne razmere, ni zavarovana tudi meza. Kjer je uvedeno delo od kosa in če so delovne razmere slabe, tedaj to pomeni, da bo meza nizka, ali da je sploh ni.

Malo delavskih strokovnih organizacij ima tako dobro spopolnjeno kontrolo nad delovnimi razmerami, kot jih ima rudarska organizacija. In sedanji boj se po izjavi stavkarjev vrši zaradi tega, da rudarji dobe kontrolo nad delovnimi razmerami. Rudarji hočejo zabraniti, da ne bo kompanija odpuščala rudarjev, kadar se ji bo zadelo. Dalje hočejo rudarji za slabo blago plačevati tiste cene, kot za dobro. Poleg tega zahtevajo še druge akcije, ki učinkujejo na njih zaslužek.

Odbor za spore in pritožbe, katerega so izvolile lokalne organizacije, katerih člani stavkajo in katerih je deset, je sestavljen pritožbe v memorandumu in jih predložil, da jih kompanija vpoštevajo. Kompanija je pa odklonila, da se te pritožbe izravnavajo po potu, ki je določen za izravnavo takih sporov. Ravnotako stavkajoči rudarji obtožujejo distriktne predsednike, da ni podvel pravilne akcije. Na drugi strani pa trdi Cappellini, ki je distriktni predsednik, da so bila vsa regularna pota izrabljena.

Za veliki Underwoodov premogovnik imajo rudarji šest pritožb. Šest rudarjev, ki so delali za kontraktorja, katerega je uničila odslovljena, ni bilo zopet nastavljenih, še manj jim je pa kompanija dala delo drugje. To izgleda kot izpor, pravijo rudarji. Ako kompanija noče dati dela rudarjem, ki so delali za kontraktorja, katerega je uničila odslovljena, ni bilo zopet nastavljenih, še manj jim je pa kompanija dala delo drugje. To izgleda kot izpor, pravijo rudarji. Ako kompanija noče dati dela rudarjem, ki so delali za kontraktorja, katerega je uničila odslovljena, ni bilo zopet nastavljenih, še manj jim je pa kompanija dala delo drugje. To izgleda kot izpor, pravijo rudarji.

V Ewenovem premogovniku je bilo odslovljenih dne 1. marca 120 rudarjev. Ta odslovlitev tvori glavno sporno točko v tem rudniku. Rudarji so priporočili kompaniji, da nastavi po tri delavce pri ponočnem delu, da teh 120 rudarjev dobi delo. Ob enem so sugestirali, da se postavi k rudniku več voz. W. W. Ingliš, predsednik odbora za izravnavo sporov, je odločil, da mora kompanija priznati ta priporočila. Kompanija je pa odklonila. Neka druga pritožba se nanaša na mezo rudarjev.

V Centralnem premogovniku se zdaj ni poravnal spor glede kamenja na tleh, ki traja od lankega leta od dne 2. aprila. Kompanija je odslovlila štiri rudarje in dva delavce, ko so dokončali pet sto čevljev slabega dela in so

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

V senatu se žogajo s predlogami o Muscle Shoalsu. Kongresnik La Guardia ožigosal zblaznelo dolarsko aristokracijo, ki se klanja ruskim caristom; zahteva odgon velikega kneza Cirila.

Južna Karolina odklonila amandment proti otroškemu delu. Nadaljne podrobnosti o razlogih neoficijelnih stavke rudarjev v Penni.

Narodno bogastvo Amerike znaša \$320,803,862,000.

Po svetu.

Komunistični poslanec bral levite Mussoliniju v zbornici. Monarhistično-klerikalna vlada v Nemčiji se boji zbornice.

Novi puči se pripravljajo na Kitajskem.

Ivan Okladski v Rusiji obsojen na smrt, a takoj nato je bila kazen izpremenjena v 10-letno ječo.

Tudi kapitalistična trmoglavost ima svoje meje.

AMPAK LE TAKRAT, KADAR NALETI NA DELAVSKO SOLIDARNOST.

V Fall Riverju bodo prejeli delavci prave beraške mezde.

New York, N. Y. — Joseph Eisenberg, tajnik organizacije urarskih in draguljarskih delavcev naznanja, da so se stavkajoči delavci pri Waltham Watch kompaniji vrtnili po dva in dvajset tednov trajajoči stavki na delo. Kompanija ne sme pragniti nobenega delavca zaradi njegove aktivnosti ob času stavke. Sporna vprašanja se predložijo odboru za spravo in pogajanje v rešitev, ki napravi tozadevno pogodbo. Država Massachusetts ima državni odbor za izravnavo takih sporov v industriji.

Delavci so zastavljali, ker je kompanija nižala mezo do štirideset odstotkov. Enim jo je porazela več, drugim manj. Delavci so protestirali, toda kompanija ni hotela slišati besede o teh protestih. In zgodilo se je v zgodovini kompanije, da so delavci priključili pri nji zastavkali. Tudi v začetku stavke je bila kompanija izredno trmoglava in je odbijala vse nasvete za spravo. Ko se je kompanija prepričala, da s svojo trmoglavostjo ne opravi ničesar, ker so delavci solidarni, je pristala na sporazum.

Fall River, Mass. — Ako se izvede 10-odstotno znižanje meze, kot so naznanile kompanije, tedaj bodo tekstilni delavci zaslužili povprečno na teden po štirinajst dolarjev. Kako bodo izhajali ob času sedanja neznozne dragine s tako beraško mezo, je seveda velika uganka.

Par tekstilnih tovarnarjev je znižalo mezo, še preden so tovarnarji podvelji skupno akcijo za znižanje meze. Nekateri delavci bodo prikrajšani na mezi celo za 22½ odstotkov, ako se izvede načrt tekstilnih tovarnarjev.

Tekstilni tovarnarji niso navedli vzroka za znižanje meze. Ampak vzrok se lahko ugane. Tovarnarji bi radi pomnožili svoje dobičke.

Delavci skušajo mirnim potom odbiti mezdno znižanje. Mogoče pride do stavke, ako podjetniki ostanejo trmoglavi.

Imeli pričeti delati na premogu. Kompanija je odredila 52 rudarjev na mrtvo delo, ko jim je obljubila, da jih odredi na živo delo, pri katerem bi lahko nekaj zaslužili. Dve drugi pritožbi so v premogovniku šte. 6 nanašata na slab smodnik in slabe delovne prostore.

Glede premogovnika šte. 9 (Butlerjevega premogovnika) pa imajo rudarji kar cel koš pritožb.

Iz navedenega je razvidno, da so imeli rudarji vzroke, ko so zastavljali, in da ti vzroki še danes obstojajo.

ALI JE NEW YORK PROTI OTROŠKI SUŽNOSTI?

GOVERNER SE NI JASNO IZRAZIL O TEM VPRAŠANJU.

Tekstilni kapitalisti in baroni sladkorne pese so za sužnost otrok.

Albany, N. Y. — Al Smith, governor države New York, je zavzel v svoji poslanici na legistaturo kompromisno stališče glede amandmenta za varstvo otrok. Državna delavska federacija ni zadovoljna, da je governor zavzel tako stališče.

Governor pravi, da se strinja s tem, kar je treba storiti, da bo sprejet ta amandment, ampak ne želi, da legistatura sprejme amandment, ampak naj se predloži ljudstvu na splošno glasovanje.

Državna delavska federacija naglašja, da ne postoji najmanjša potreba, da se ta amandment predloži na splošno glasovanje. Ona apelira na člane državne legistature, da izpolnijo obljube, ki so jih dali volilcem v kampanji, in na program, na katerem so bili izvoljeni.

Zagovorniki amandmenta izjavljajo, da to vprašanje še ni odločeno po vsej državi. Veliko držav pazi na to, kaj bo storila država New York. Ako se vprašanje odloži do referendumu, tedaj več držav ne bo podvzelo akcije in bo čakalo, kako izpade referendum v državi New York.

Tekstilni kapitalisti in baroni sladkorne pese bodo delovali na vse kriplje, da se amandment porazi.

Governor je v svoji poslanici v interesu delavstva priporočil te postavbe:

Delo za ženske in mladoletne naj traja osem in štirideset ur v tednu. Ustanovi naj se odbor za določanje minimalne meze, ki naj sestoji iz zastopnikov delodajalcev in delavcev. Ženske zdaj delajo po 54 ur v tednu in tudi ni zanje določena minimalna meza.

Odkodninsko zavarovanje za delavce naj se razširi, tako da bo veljavno tudi za strokovne bolezni in bolezni, ki jih povzročata silikoza in benzol. To priporočilo deloma soglašja z zaključki, ki jih je sprejela Državna delavska federacija.

Sodnijske prepovedi ob času delavskih sporov naj se omeje. Governor priporoča, da se sprejme zakon, ki določno pravi, da se ne sme izdati sodnijska prepoved, ako se ni vršilo zaslišanje obeh strank in se niso doglali fakti. On meni, da sedanja metoda ni pravična, po kateri se nastopa ob času delavskih sporov.

STARI CARSKI VOHUN V 10-LETNO JEČO.

Ivan Okladski je bil obsojen na smrt, a vsled starosti je bil pomiloščen od smrtna kazni.

Moskva, 15. jan. — Ivan Okladski, 65-letni vohun v carjevi službi, ki je leta 1881 izdal revolucionarje, kateri so ubili carja Aleksandra II., je bil večeraj spoznan krivim in obsojen na smrt. Z ozirom na njegovo starost in z ozirom na to, ker je bila njegova krivda izvršena pred tolikimi leti, mu je centralni izvrševalni odbor takoj izpremenil smrtno kazn v desetletni zapor.

Ko je sodišče izreklo smrtno obsodbo, je občinstvo v sodnijski dvorani burno aplavdiralo.

Anarhist ubit v Sofiji. Sofija, Bolgarija, 15. jan. — V ulični bitki med anarhisti in policijo zadnji noč je bil en anarhist ubit in dva ranjena.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto večidel oblačno. Sneg. Severno-vzhodni vetrovi. Sonce izide ob 7:16, zaide ob 4:44.

Boj za odpravo otroške sužnosti.

Rezultat glasovanj v državnih legistaturah o 20. amandmentu k zvezni ustavi, ki se tiče omejitve otroškega meznega dela, je do danes sledeči:

za odpravo otroškega dela: ARKANSAS, KALIFORNIJA.

proti odpravi otroškega dela: GEORGIA, NORTH CAROLINA, MASSACHUSETTS, SOUTH CAROLINA.

Šestintrideset držav mora o dobroti amandment, predno postane del ustave.

V Pekingju se pripravlja nov puč.

Materijsko gibanje Fangovih čet je vznemirilo inozemce. Dr. Sunjatsen, dasi bolan, je v konfliktu z tčasnim predsednikom.

Peking, Kitajaka, 15. jan. — Pekingju kroži vest o novem puču in inozemski prebivalci so zelo vznemirjeni. Vest se je poročila iz tajinstvenega gibanja čet kristjanskega generala Feng-Juhšanga in prevažanja večje taloge municije.

Dr. Sunjatsen se še vedno nahaja v bolnišnici v Pekingju. Zdravnik pravi, da ima tvor na jetrih in mora biti operiran, če se hoče ohraniti pri življenju. Vkljub bolezni je dr. Sunjatsen aktiven v politiki in daje navodila s postelje. Njegovi pristaši nasprotujejo načrtu začasnega predsednika Tuan-Cujulja za sklicanje narodne konvencije, sprejetje nove ustave in razpis splošnih volitev; pravijo, da Kitajaka se ni zrela za parlamentarizem po evropskem vzgledu.

Vlada v Kantonu, kateri načeljuje dr. Sunjatsen, zahteva odpravo sedanjih provinčnih režimov in uvedbo močne centralizacije.

Nova civilna vojna v Sangaju ne vznemirja dosti pekingške vlade. Tuan je dal maršalu Lu-Jungshangu v Nankingju popolno oblast za potlačanje vstaje odstavljenega čekijskega tučuna Ci-Hsiehjuanga. Osem vladov z mandžurskimi četami je na potu proti Sangaju.

Sangaj, 15. jan. — Ameriški, angleški, japonski in francoski pomorščaki so se sinoči izkrcali na suho z namenom, da čuvajo tujezemske kolonije. Situacija v mednarodni koloniji je zelo kritična radi tega, ker je tja prbežalo okrog 10,000 kitajskih vojakov, tvorečih večino nedavno premagane armade v bližini Sangaja. Vojaki so odložili orožje na meji kolonije in se podvrgli zaščiti inozemcev.

General Ci-Hsiehjuang, ki zdaj vlada v Sangaju, je danes naznanil, da se je ustanovila alijanca provinc Kiangsu, Cekiang, Fukien, Sečvan in Anhwei, ki nasprotuje novemu režimu v Pekingju.

CENE ŽIVLJENSKIH POTREBŠČIN RASTEJO.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Biro delavske statistike poroča, da so bile cene živežu v Združenih državah višje čez dan odstotek v oktobru m. l. kakor v septembru. Zaključek bazirna na cenah v drobnem 22 predmetom običajnih živil, ki prihajajo dnevno na mizo velike večine Amerikanov.

KAPITALISTI HOČEJO IMETI KONSTABLARJE.

Cleveland, O. (Fed. Press.) — Clevelandška delavska zveza izjavlja, da finančni podporniki predloge za uvedbo državne policije ali konstablarjev v državi Ohio niso farmerji, temveč v uradih industrijskih korporacij. Pristaki predloge govore, da farmerji zahtevajo konstablarje, toda delavska zveza poziva podpornike, naj pokažejo listo onih, ki dajejo denar za agitacijo v prid konstablarjski predlogi.

KOMUNISTI OŽIGOSALI MUSSOLINIJA.

Skupina komunističnih poslancev se je ločila od aventinske opozicije in se vrnila v parlament, kjer je silovito ostela diktatorja.

MUSSOLINI JE MOLČE, S S STISNJENIMI USTNICAMI POSLUŠAL REVOLUCIJSKONI JONARNI GOVOR.

Rim, Italija, 15. jan. — Majhna skupina komunističnih poslancev se je ločila od aventinske opozicije in se vrnila v parlament z namenom, da temeljito izkoristi svobodo govora v zbornici. Ta dogodek je privabil veliko množico radovednežev, ki so zasodili vse sedeže na galeriji.

Mussolini z vsemi člani svoje vlade vred je bil na ministrskih klopih. Diktator je molčal, toda stisnjene ustnice in mrki pogled je dokazoval, da mu niso komunisti niti malo dobrodošli.

Ko je predsednik zbornice Casertano odprl sejo, je komunist Grieco zahteval besedo o volilni reformi. Dobil jo je takoj. Italijanska zbornica ni še dolgo časa slišala tako ognjevitiga, revolucionarnega govora.

Grieco je dejal, da je Mussolinijeva volilna predloga največja spaka modernega časa. Pluralno glasovanje — da imajo odbrani volilci po dva in tri glasove — je nesramen poskus, uničiti splošno volilno pravico. Na to je dodal, da ga veselijo, da pridejo splošne volitve, ker bodo komunisti imeli priliko zasedniti ljudstva s svojimi idejami. Zatem je govornik podal obširno sliko o položaju proletarijata po vsem svetu in ugrajal nemške delavce, naj razstgajo Dawesov odkodninski načrt na drobne kosce, kajti načrt ni nič drugega kot veriga, ki je priklenila nemški proletarijat na novo robstvo.

Zbornični predsednik je pri tem opozoril govornika, da naj govori o volilni predlogi in pusti na miru tuje dežele in inozemsko politiko.

"Pravico imam govoriti kar hočem," je odgovoril Grieco in nadaljeval z neusmiljeno tirado proti fašizmu. Naštel je dolgo vrsto fašističnih zločinov in napak in potem dejal:

"Druge opozicijske grupe nasprotujejo fašistom zato, ker pravijo, da so fašisti navadni zločinci. Mi jim nasprotujemo in vodimo boj z njimi zato, ker so eksponenti buržoazije. Komunisti bodo obravnavali proti celi buržoaziji z revolucijo. Pravilna obravnavna proti morilecem Matteottija se ne bo nikoli vršila pred sodišči sedanje prostituirane justice, temveč pred delavci z ulice. Revolucionarno sodišče pozove krivce na odgovor tako hitro kakor delavci in kmetje vzamejo oblast v svoje roke, kar se tudi zgodi v momentu, ko pade fašizem.

"Sedanja situacija je navidezno stabilna, ampak to je le posledica terorja in nasilja. Fašizem nima poguma, da bi nadaljeval svojo revolto. Predložitev te volilne predloge je fakično dokaz, da se fašizem zateka k najnižjim, najprimitivnejšim metodam parlamentarizma. Fašizem je danes v svoji zadnji formi obstanka; edino, kar še manjka, je kompromis fašistov z liberalno-reformistično opozicijo in potem bo farasa popolna in zaključena."

Tu je Mussolini vzkliknil: "To je pa preveč."

"Ni preveč ne," je nadaljeval Grieco. "Sila fašizma pojema. Fašizem je vsak dan slabši, ker nima proletarijata za seboj. Opozicija je tudi slaba, ker tudi nje manjka proletarijata. Fašisti in opozicijskeci potrebujejo proletarijat, a ta je z nami."

Ves čas govora je bil mir v dvorani, le tupatam so fašistični poslanci in ministri presekali besedo govornika s prisljilnim zaničljivim smehom.

Nazadnjaška nemška vlada se boji zbornice.

Lutherjev kabinet pripravljen že dva dni, a ne upa se predstaviti republikanskim strankam.

Berlin, 15. jan. — Nova nemška monarhistično-klerikalna vlada, katero je organiziral dr. Hans Luther, prejšnji finančni minister, čaka že dva dni, da se predstavi v parlamentu, toda Luther se boji nezaupnice združenih republikanskih strank.

Medtem ko vlada čaka, je dr. Luther v neprestani konferenci z voditelji republikancev, katerim dokazuje, da je zelo važno in potrebno, da pridejo nacionalisti v vlado; na ta način bodo pristjeni deliti odgovornost z drugimi strankami.

V novi vladi so štirje nacionalisti (Stresemannove) stranke in "neodvisni", kar pa nič ne pomeni. Republikanci so alarmirani, ker je Martin Schiele, zagrižen monarhist in bivši kaiserjev uradnik dobil portfelj notranjega ministrstva, zelo važna služba, ki ima polje pod kontrolo.

Ameriško-ruska družba plačuje dividendo.

Korporacija krojaške organizacije je izplačala petodstotno dividendo za leto 1924.

New York, N. Y. (Federated Press.) — Rusko-ameriška industrijska korporacija, katero so ustanovili člani krojaške organizacije Amalgamated Clothing Workers of America in ruski tekstilni trust, je izplačala svojim delničarjem petodstotno dividendo za leto 1924.

Sidney Hillman, predsednik krojaške unije in korporacije, poroča o tem sledeče:

"Ko so člani naše organizacije poslali v letih 1921-22 \$250,000 stradaljočim v Rusiji, so sklenili, da je treba dati trajno pomoč ruski industriji. Organizirana je bila The Russian-American Industry Corp. in naši člani ter drugi ameriški delavci so podprli za \$300,000 kapitala. Naš prvotni namen alcer ni bil, da bi delali dobiček, sklenjeno je pa bilo, da stvar ne sme biti miloščinskega značaja in radi tega se vsako leto izplača majhna dividenda, če bo podjetje dobičkonosno in lani smo izplačali tri, letos pa pet odstotkov dividende. Rusija koraka navzgor. Kar je treba, je sodelovanje od zunaj mesto opozicije. Rusko-ameriška industrijska družba je lahko ponosna, da je dvignila produkcijo obleke v Rusiji."

BOGATINI MED SABO.

Pričeli so ubijati drug drugega.

Tulsa, Okla. — E. S. Hutchinson, bogat lesni baron, je sedel v svtu v družbi žen, ki je stal pred pošto. Nepričakovano je pa Charles E. Purdy, oljni magnat, pomolil lovsko puško skozi vrata, nameril na lesnega barona in sprožil. Žene so zakričale, lesni baron se je zgrudil mrtev, oljni magnat je pa strahopetno zbežal.

Med obema družinama divjajo že dolgo časa družinski prepri. Zadnje dejanje teh sporov se bo zdaj vrnilo na sodišču.

Generalni štrajk prihaja na Norveškem.

Oslo, Norveška, 15. jan. — Komunistične delavske organizacije delajo priprave za generalni štrajk, ker noče vlada podeliti splošne amnestije za politične jetnike.

Vesti o defenzivi prostozidarjev, katerim Mussolini preti z razpustom in persekucijami, so danes v konfliktu. "Nazione" iz Florence poroča, da prostozidarji prej razpuste svojo organizacijo prostovoljno, predno postane fašistični zakon veljaven. Drugi listi pa javljajo, da se fratrasoni pripravljajo na oster boj z vlado.

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.
Owned by the Slovenic National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"
UNION LABEL APPLIED FOR
Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31 -24) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI SE ŽELEZNIŠKI MAGNATJE ŽE PRAVLJAJO?
Znamenja v glasilu prekupčevalcev in trgovcev kažejo na priprave.

Predsedniške volitve so že daleč za nami in potekla bodo zopet malo manj kot štiri leta, da pojde ljudstvo na volišče. Takoj v prvem letu po končanih volitvah se lahko marsikaj zgodi, nakar ljudstvo pozabi do prihodnjih volitev, akoravno je bil dogodek hud udarec za ljudstvo. Tako približno je treba soditi besede, ki jih je izrekel čikaški trgovski list "Chicago Journal of Commerce" v člankih, ki jih je spisal T. F. Woodlock. V teh člankih se govori, da bo v letu 1925 vsiljena stavka bratovščin železničarjev. Članek je spisan v interesu železniških magnatov, toda na zunaj izgleda, kakor da je bil pisan v interesu ameriške javnosti. Članek pozivlja ameriško javnost, da protestira proti organizacijam prometnih uslužbencev, bratovščinam strojevodij in kurjačev, sprevodnikov, ogibalničnih čuvajev in zaviračev in premikačev.

Del članka se čita: "Akcija železniških uslužbencev v stiku z nedavnim odlokom delavskega odbora pokazuje, da so bratovščine pri volji izzvati javnost. Dozda je niso opustile upanja do direktnega udeležanja pri delavskih sporih v železniški industriji in še vedno upajo, da se opusti delavski odbor s pomočjo Howell-Barkleyjeve predloge."

In nato je člankar zapisal tele pomenljive besede: "Ni nekaj nemogočega, da bo to leto videlo konflikt kakeršen je bil v letu 1922. Iz tega vzroka je važno, da se javno mnenje vzbudi ob pravem času. Pričeti je treba z reformami v pravih glede dela. Prejalslej mora biti odločitev o tej stvari, in nikdar ne bo prišel čas tako ugoden, kot je zdaj."

Te besede so razumljive vsakemu železniškemu magnatu. Ali pa te besede razumejo železničarji, ali jih razumejo delavci in farmarji, ljudstvo, ki dela in množi narodno bogastvo v Ameriki?

Iz teh besed zveni jasno in določno: Mr. Coolidge je izvoljen predsednikom. V zadnji volilni kampanji so zmagali starini. Zmagovalci imajo odločati. Železničarji, posebno prometni uslužbenci, stavijo zahteve, ki so za lastnike železnic nesprejemljive. Za železniške lastnike je pa zdaj čas, da udarijo po njih, kajti prihodnje predsedniške volitve so še štiri leta od nas. V štirih letih pa ljudstvo pozabi, kaj se je zgodilo.

To je filozofija podčrtanih besed. Članek sam omenja leto 1922. In iz njegovih besed zveni: Takrat je bil resen konflikt. Žugali in pretili so takrat železničarji, ampak iz tega pretenja ni bilo nič. Jezili so se takrat delavci, farmarji, sploh se je jezila vsa ameriška javnost, ki dela in producira, ampak po dveh letih je to delovno ljudstvo pozabilo, kaj se je zgodilo.

Tako se norčuje člankar iz delovnega ljudstva, obenem pa ščuva pod plaščem javnosti, da ameriška javnost ne opazi, da se norčuje iz nje, zaeno pa ščuva železniške magnate k akciji.

Faktično se je res tako zgodilo, in člankar pokazuje s svojim člankom, da je bister opazovalec dogodkov. Železi je, da bi delavci in farmarji imeli tako bistre opazovalce v svojih vrstah, ker je le z bistrim opazovanjem in večno čuječnostjo mogoče onemogočiti kapitalistične mahinacije, pa če so to mahinacije železniških magnatov, finančnih baronov v Wall Streetu ali katere druge skupine monopolistov.

Kapitalistični svet ima najete dobre moči, katerim poveri čuječnost nad svojimi interesi. To se ne vrši le takrat, kadar je treba braniti interese železniških monopolistov, ampak ne glede nato, katere monopolistične interese je treba braniti.

Zato je važno za ljudstvo, da nikdar ne popusti od svoje čuječnosti in ne pozabi na krivice, katere so mu povzročili monopolisti. Ako bi se ljudstvo ravnalo po tem pravilu, razmere v človeški družbi bi bile boljše od današnjih.

Jasno je, da se železniški magnati pripravljajo, da udarijo po prometnih uslužbencih še v letošnjem letu. Ali so prometni uslužbenci na železnicah pripravljeni, da odbičejo ta udarec? Ali je ameriško ljudstvo dosti in pravilno podučeno, da bo znalo razsoditi, na čigavi strani je pravica, kadar pride do spora, katerega naznanja list prekupčevalcev in trgovcev?

SLIKE IZ NASELBIN.

Barberton, Ohio. — Drago je plačal torto rojak M. iz severnega dela naselbine, ki ima navedo, da koncem tedna obišče več javnih lokalov. Pred časom so zamorci na Huston cesti odprli neke vrste restavracijo, katero je obiskal tudi rojak M. Prišel je v jedilnico se je komodno vsedel na odkazano mesto ter poklical torto. Kot belopoltnemu gostu so seveda točno postregli in okusna torta mu je tudi šla v slast. Ko je spravljen porejlo pod streho, je vprašal za račun in šel iz restavracije. Grede je obiskal slovenskega rojaka, ki ima hišo v bližini restavracije. Pri rojaku se je spomnil, da ima v žepu zasluženo mezdo iz tovarne. Segel je v žep ter izvlekel kovert, toda glej, bila je prazna. Uzmovič, ki mora imeti alično obrt s posebno prakso, je rojaka olajšal za \$25. Bil pa je toliko utrujen, da mu je ostavil za spomin prazno kovert. Naredil je torej iz uljudnosti do belopoltnega gosta, ali pa je amatelj, da je lastnik premalo računal torto gostu. Naj bo že kakor hoče, rojak sedaj ve, koliko ga je stala torta v restavraciji "Kajnovih potomcev".

Mary Debevec, hčerka tukajšnje imovite slovenske obitelji Johana in Mary Debevec, je sklenila zakonsko vez z g. Kolmanom Kubaški iz Akrona, O. Poroka je bila civilna, starši Johana in Mary Debevec, spadajo pod okrilje tukajšnjega društva Triglav S. N. P. J. — Bilo srečno! — Martin Železnikar.

Breezy Hill, Kans. — Naznanjam žalostno vest, da je umrl moj soprog Frank Wesovisek dne 1. januarja 1925. Pogreb se je vršil dne 4. januarja v Frontenacu, Kans. Pokojnik je bil rojen 12. marca 1882 v Rimskih Toplicah na Stajerskem, star torej 42 let. V Ameriki je bival petnajst let. Čez leto dni je bolehal na neozdravljivi in mučni bolezni za rakom v želodcu.

Zahvaljujem se Johannu Strahu, ki je prišel na pomoč in preskrbel vse potrebno za pogreb. Hvala društvu št. 65 S. N. P. J. v Breezy Hillu, katerega član je bil pokojnik, za krasen venec in udeležbo pogreba. Hvala sem vsem sorodnikom in prijateljem za sočustvovanje in pomoč v žalostni uri. Hvala tudi bratom društvu št. 235 v Newburgu za čutje ob mrtvaškem odru.

Pokojnik je bil priljubljen med znanci, kar se je pokazalo pri udeležbi pogreba. Hvaležna sem vsem za sprejem za pokojnikovi zadnji poti, a pokojnemu soprogu in očetu želim, da počiva mirno. Dekončal je delo in mučno svoje življenje. Žalujejo ostali Janie Wesovisek, soproga, Janie, 10 let, Rossa 7 in Magdalena 5, hčerke, Frank, star tri leta, sinček. Pokojnik zapušča tudi tri brate in štiri sestre ter mater. Tony v Mulberry, Kans., Louis v Rock Springsu, Wyo., ostali v starem kraju. — Janie Wesovisek.

Slickville, Pa. — Z delom pa pri nas kar na debelo. Premogovnik obratuje noč in dan, zaslužni so bolj srednje, ker baroni radi sebi zapišejo velike številke, kajti nikoli jim ni dosti dobička. Josip Sum je dobil tri leta in šest mesecev ječe do sedem let. Leto, ki ga je že prestal, mu je uračunjeno. V Ameriki štejejo po ječah tudi deset mesecev za leto, če se jetnik zadrži dovoljno. Končni zaključek sodišče je merodajen, iz česar se tudi vidi, da je pisarjenje v prilog ali proti jetniku, dokler ni zadeva rešena ali tudi potem, brezpomembno. Zakaj bi se radi takih stvari pričakali po listih, ko pa ima besedo le sodišče in s pisarjenjem ne koristimo kakor ne škodujemo jetniku.

Prosveti želim dosti novih naročnikov v letu 1925. — Frank Zaubi.

Bridgeville, Pa. — Premogovnik Bridgeville, last družbe Pittsburgh Coal Co. je že zaprt čez 14 mesecev. V njem je delalo približno 200 rudarjev. Sedaj se moramo ti delavci voziti po več milj daleč na delo v bližnje premogovnike, ako se hočemo akromno preživeti. Poročati moram žalostno novico, da smo za večno izgubili člana našega društva št. 295 S. N. P. J., brata Johna Stipanicha. Umrl je po kratki šestdnevni bolezni, pljučnici, dne 20. decembra v starosti 41 let. Društvo Nova

domovina je darovalo pokojniku krasen venec, kakor tudi Američan Venedium Co., kjer je bil zaposlen. Pokopan je bil dne 22. decembra. Društvo Nova domovina mu je priredilo dostojen pogreb vzlic velikemu mrazu. Člani so ga v obilnem številu in z zastavo spremljali na pokopališče sv. Barbare.

V Ameriki zapušča pokojnik dva bratrance, v starem kraju, Veli Brgot, Istru, pa ženo in tri otroke od 1 do 16 let stare.

Nihče ne ve, kdaj ga zadene bolezen ali smrt. Radi te negotovosti pa vsi rojaki, ki še niste člani, pristopite pod okrilje S. N. P. J. in zavarujte se dokler je čas. — John Zigman, tajnik društva.

So. Dayton, N. Y. — Iz tukajšnje naselbine, mislim, da še ni bilo dopisa v Prosveto. Tudi meni ni dosti znana okolica, ker sem se preselil sem iz Zapadne Virginije komaj pred par meseci. Kakor vsak delavec sem se tudi jaz podal s trebuhom z kruhom v upanju, da bom dobil boljšega kakor sem ga imel tam, pa mislim, da pod sedanjim sistemom kapitalistične družbe, je povsod enako.

V Zapadni Virginiji sem delal v premogovnem rudniku in naložil sem moral tono in pol premoga za 85 centov, zraven pa je bilo kakšen dan premetavati še kamnenje od 10 do 20 ton zastoj. Tukajšnji prekupčevalci premoaga pa prodajajo mehak premog po \$8.10 in trdega po \$12 do \$16 tona. Vsakdo torej, kdor ni alep, lahko iz tega vidi, komu rudarji napravljajo dobičke; nekaj premogovniškim, nekaj pa železniškim družbam, deloma dobijo tudi prekupčevalci na debelo. Ubogi premogar, ki se ključji in plazi pod zemljo izpostavljen neprestano nesreči, dobi le toliko, da mu od dela ne ostane drugega kakor sključiti hrbet pa žuljave roke. Ravnotako se godi z nekaterimi farmarji.

Tukajšnja okolica ima same farme. Ako jih človek opazuje, so v resnici take, kot jih je opisala dopisovalka iz Meadow Landsa, Pa., samo hribovite in kamnite niso, pač pa so ne katerih krajih bolj močvirnate. Ali jabolka pa je v resnici še vse polne po jablanah, ravno tako se še vidi cele njive zelja in čebule, ki gnije pod snegom. To je vse dokaz, da farmarji niso mogli svojih pridelkov spraviti na trg. Ali so pa nekateri toliko leni, ne vem.

Kakor mi je pripovedoval tukajšnji farmer, ne morejo spraviti svojih pridelkov v denar. Rekel je, ako bi hotel krompir v jeseni prodati, bi ga moral dati po 25 centov bušelja, zato da ga je rajši spravil za spomlad, ko bo mogoče kaj dražji. Če mu bo areča mila, ne vem. Tako je tudi z mlekom. Dražje ga ne morejo prodati kakor po 2 in pol do tri cente kvart. Delavec pa, ako ga hoče kupiti, mora seveda vse dražje plačati, posebno v velikem mestu.

Opisati moram nekoliko kraj, da bi kdo ne mislil, da je ravno tako hudo zapuščen. Je prijazen kraj, 40 milj od Buffala oddaljeno farmarstvo mesteca in skozi vozi železnica Erie od Buffala do Jamestowna. Dnevno vozi osem vialkov v oba kraja. Je tu velika mlekarina in tovarna za konzerviranje sadja, fižola, graha itd. (canning factory), katerega ne obratuje pozimi, Slovencev ni dosti tukaj, kar nas je, se vsi pečemo z drvi, sekamo namreč drva za papir za Johnsonburg papirnico. Drva je treba tudi beliti, kar se pa bolj slabo opravlja v zimskem času. Zato je tu bolj malo Slovencev sedaj, v poletnem času jih pride več.

Na 30. decembra v tukajšnjem gledališču smo imeli priliko poslušati jugoslovanske tamburaše. Zbor tamburašev je zelo dobro napravil in videl sem, kako se Amerikanci zelo zanimajo za našo jugoslovansko godbo in pečje. Ni prav majhno gledališče, pa je bilo do zadnjega kotečka polno samih Američanov. Mislim tudi, da sem bil edini v gledališču, ki sem jih razumel, ko so zapeli: "Tiha noč je, moje sladko spava..." Dasi ljudstvo ni razumelo besed, so pevec želi buren aplavz in morali so več pesmi ponavljati. Zaigrali so mnogo jugoslovanskih korčane in med njimi amerikanke ter peli tudi amerikanke pesmi. Posebno eden je žel burno pohvalo od ljudstva. Zapel je ameriško pesem in sredi odra zaplesal. Plesniki mu niso nehali misleči, da ga bodo pripravili, da bo ponovil. Tako

sem mislil tudi jaz, da bo storil, ko je stopil sredi odra, ampak v svojem materinem jeziku se jim je zahvalil: "Gospodje in gospe, lepo se vam zahvalim, ko mi tako odobravate!" Morat sem marsikomu povedati, kaj tiste besede pomenijo. In daš ga ni nihče razumel, so mu ploskali. Zaigrali so še par korčanic, nakar je bilo zaključeno.

Igralci so bili v jugoslovanski narodni noši, pet moških po številu. Govorili so hrvaški. Odkje so prišli, mi ni znano. Drugi dan sem slišal pogovarjati se več Američanov, ki so zatrejevali, da takšne godbe še niso slišali.

Pozdrav čitateljem Prosvete kakor tudi znanec in prijateljem v Davisu, W. Va. — Leo Štovanja.

Auburn, Ill. — Za mezdne delavce je vse enako, staro ali novo leto. Garali smo in garali bomo za druge, odvisno je tudi od drugih, onih, ki delijo mastne dividende, koliko bomo delali in koliko zaslužili v prihodnjem letu.

Radi dela se je pri nas malo izboljšalo. V zadnjem dopisu sem poročal, da je rov št. 54 Springfield District Coal Mining Co. bil zaprt 5. novembra 1924. Družba se je premislila in zopet odprla rudaik dne 26. decembra, tako, da imamo vai stari delavci delo. Priporočljivo vendar ni za nikogar, da bi hodil k nam iskat delo, ker je še vedno več delavcev brezposelnih v naši okolici.

Bolezni, nesreče in smrtne kosa nas čisto obiščejo, tako da imam poročati o dveh smrtih slučajih. Dne 19. decembra je premnul po kratki in mučni bolezni pljučnici v bolnišnici St. Jona v Springfieldu Mihael Aleš. Pokojnik zapušča brata v Franklinu, Kans., za druge sorodnike mi ni znano. Bil je član društva št. 335 S. N. P. J., katero mu je poskrbelo dostojen pogreb dne 21. decembra, na pokopališču v Auburnu, in sicer civilnega. Društvo mu je položilo na krsto krasen venec v zadnji pozdrav in se korporativno udeležilo pogreba.

Se ni podelilo žalovanje za imenovanim pokojnikom, že se je razširila vest po naselbini, da je ravno za pljučnico po kratki in mučni bolezni umrl v St. Johns bolnišnici dne 7. januarja John Medec. Bil je vdovec, dne 10. julija 1922 mu je umrla žena in mu pustila dva sinčka. Doma je bil iz okolice Novega mesta na Doljenjsem. Tu zapušča poleg dveh malih sinov sestro, omoženo Preakar. Pokojnik je bil eden prvih naseljencev te naselbine in ustanovitelj društva št. 335 S. N. P. J., kateremu je bil tudi zvesti član do groba. Pogreb se je vršil dne 11. januarja. Društvo se je udeležilo korporativno in položilo dobremu svojemu članu venec na krsto v zadnji pozdrav.

Da je bil pokojni Medec priljubljen v naselbini, se je izkazalo v veliki udeležbi rojakov celo iz drugih naselbin, kakor tudi ljudi drugih narodnosti. Bil je res žalosten prizor na pokopališču gledati sinčka v starosti pet in sedem let, ko se je potapljala krsta njunega zadnjega roditelja. Sleherni je imel solzne oči.

Zapustila sta nas društvena brata Mihael in John, zaspala za vedno. Zadnji pozdrav obema, vsem sorodnikom pa globoko sožalje. — J. Homez.

De Pue, Ill. — "Pisatelj" z začetnima črkama I. J. je v dopisu 6. t. m. pisal besede, ki so porogljivo napram tukajšnjim Slovenkam. Kaj smo le storile zlega, da ni mogel priti na dan z drugimi kakor s Špelo in Marto. Vem, kaj mu je na srcu, a izbral naj bi si kaj drugega ne tu živeti Slovenc. Nikoli mu nisimo diktirale, kako naj živi, pa tudi me imamo prosto voljo, kako naj živimo. — Članica društva št. 59.

AVSTRALCI PROTI VOJAŠKI SLUŽBI NA TUJEM.

Melbourne, Avstr. — Delavska stranka se je na vseavstralski konferenci izrekla proti prisilni vojaški službi izven Avstralije.

Baltiška ententa zboruje.

Helsingfors, Finska, 15. jan. — Jutri se otvori tukaj konferenca baltičkih držav. Trajala bo tri dni. Konferenci bodo zunanji ministri in drugi zastopniki Finske, Poljske, Estonije in Letske. Na programu so poštne, telegrafske, železniške in carinske zadeve ter odnošaji z Rusijo.

ŽARKOMET.

Righto!
Ena stvar bi bila absolutno v redu. Volitve v Jugoslaviji bi morale biti na pustni torek.

Morala živi.
Nekdo je rekel, da je hudje vzeti za vso moralo. Ne vso! Potovalec, ki se je vrnil iz Braziliije, piše, da je tamkaj videl v bordelu svete podobe na steni.

Tragedija A No. 1.

General dragih rojakov v uniformi sv. Jurija pregleduje svojo armado 100,000 moč in vidi:

100,000
50,000
5,000
500
50
0

Prohibicija.

Cenjeni K. T. B.! — Zdaj, ko imaš "Žarkomet", pridi enkrat pogledat v naš "kevdar". Nekdo so prišli k nam moške, ki imajo žarkomet. Pretaknili so vse kote in našli eno galono. Potem so ga pa vlekli. Tudi jaz ga včasih malo potegnem — pa ne smeš nikomur povedati. — P. S., West Allis, Wis.

"Revolucija" v Kansasu.

Governor Kansasa je bil aretiran na obtožbo, da je pomilostil za \$1500 nekega bankirja, ki je bil v ječi radi goljufije. Ali je ameriška vlada že priznala državo Kansas in njeno vlado?

Enostavno!

Neki zagrebški list apelira na ameriške Jugoslovane, naj pomagajo rešiti ekonomska pitanja v Jugoslaviji. Nemoj, brate! Pusti ti na miru sva ova ekonomska pitanja. To će sve rešiti ovaj Pašić.

Kure naj godejo na gosli!

Rev. Cerne priporoča kutarjem, naj začnejo izdajati znanstveni mesečnik. Znanstveni! Hm, Cerne mora že poznati kutarje, drugače se ne bi tako ne zaslišano ponorčeval iz njih!

Zakaj pa je sveto leto?

Ko je umrla revolta v Albaniji, sem se ozrl naokoli, kje bo spet kaj — in ne zastoj. Na Kitajskem se spet vlečejo za kite. Ni ga božjega miru in ni!

Kontesti.

Cenjeni K. T. B.! — Ti si imel svoj kontest, ki je srečno izpadel, mi smo pa imeli smolo. V naši koloniji je bil kontest za lepote. Zmagala je brunetka. Vsi smo bili ponosni nanjo. A prevarila nas je. Nakega dne se je pošteno umila in videli smo, da je — blondinka. Tako nas že vse vara. Glej, da boš vsaj ti pošten! — Fr. M., Syrenville, Pa.

Prepozno.

Dobro jutro, Žarkomet! Zal, da sem prepozno! Imeritno ime sem bil izbral za kolono, a zaga več ne sprejmeš. Vaceo ti šelim obilo sreče in mnogo dobrih idej, da bo kolona res pramen mogočnih žarkov. Pozdravi! — Tvoj prijatelj Frank Erlah, Pueblo, Colo.

Novi Menija.

Mussolini je naposled našel formulo: vse Italijane, ki niso fašisti, je treba pobiti in potem bo Italija stala na štirih nogah...

Ameriška povest.

Mati ima sina. Junak je. Igra football in pretepe vsakega, ki se ne odkrije ženski. Fant odraste. Gre na delo v trgovini. Zaljubljuje se v oženi. Zena ni nič priča; velika zapravljivka. Končno uide z drugim moškim. Naš junak je alumnat vdovec. Toda ne dolgo. Zaljubljuje se v drugo, ki je videti dobra in značajna. Rad bi se poročil, a razporečiti s prvo se noče, ker to je proti njegovi veri. Kaj naj stori? Kaj naj stori? Boj, boj, duševna muka... Tedaj pride vesela novica: Prvo ženo je ubil avtomobil. Hvala Bogu! Srečno se je izteklo! Zdal se poročita. KONEC.

Spanci beže iz Afrike.

Melilla, Maroko, 15. jan. — Španska armada je začela izpraznjevati okoliš Melille. Koncem tega meseca bo izpraznjeno tukajšnje zaledje.

K. T. B.

DELAJSKE NOVICE.

Železničarji v Alaski zahtevajo več plače.

Seattle. — Železničarji na Copper River železnici, Guggenheimovi progi v Alaski, bodo v kratkem glasovali o vprašanju stavke, če prej ne dobe poviška plače. Železničarji na državni progi od Sewarda do Fairbanksa so dobili \$120 letnega poviška. Na mesečni privatne železnice, ki so člani iste organizacije, hočejo imeti ravno toliko.

Velik napredek delavske banke.
New York. — International Union banka, lastnina krojaške organizacije I. L. G. W., poroča o velikem napredku ob koncu svojega prvega leta. Vloge znašajo \$3.885.000. Banka ima 3850 vlagateljev.

Ultimat kompanijskemu mestu.

Pas, Kanada. — Pas Lumber Co. je napovedala vojno neodvisni delavski stranki v Pasu. To je kompanijsko mesto v polnem pomenu besede. Vse hiše, vse naprave in podvzvetja so kompanijska last. Prebivalci nimajo kam iti, ako se izsele, razen če gredo daleč proč v drugo naselbino. Pri zadnjih volitvah so se delavci organizirali v neodvisni stranki in izvolili svoj občinski svet. S tem so pa izvršili velik zločin. Družba si lasti pravico, da ona dikтира, kdo bo sedel v občinskem svetu. Novega sveta sploh ne prizna. Delavci morajo zdaj opustiti svojo mestno vlado ali pa izgubiti delo in stanovanje ter iti s trebuhom za kruhom.

Delavci bojkotirali skebake prodajalne.

Akron, O. — Delavske organizacije v Akronu so se poslužile novega orožja v boju proti departmentskim trgovinam, ki nočejo dovoliti, da bi njihovi namestenci stopili v unijo. Organizacije so se obrnile na "mail order" zavode v drugih mestih, ki pošiljajo blago po pošti direktno na dom. Dobile so 10.000 cenikov, ki so bili razdeljeni med člane. Organizirani delavci ne bodo kupovali ničesar od domačih trgovcev toliko časa, dokler ne priznajo unije. Pripravlja se tudi načrt za delavsko kooperativno prodajalno.

Natezanje delavnikov.

East Rochester, N. H. — V tukajšnjih predlinah in tkalnicah Cocheco Woolen mills so delodajalci podaljšali delavnik od 50 na 54 ur v tednu. Družba ni znižala plače, je pa na ta način udarila delavce.

Mednarodna pomoč za politične jetnike.

New York. — Newyorška podružnica Mednarodne delavske pomoči in Obrambnega delavskega sveta so aranžirale bazar, ki bo trajal od 11. do 14. februarja in čisti dobiček je namenjen v prid političnim jetnikom v Ameriki in Evropi. Plakati naznanjajo, da je v Evropi na tisoče delavcev in kmetov v zaporih radi političnih prestopkov — 1000 v Estoniji, par sto v Letski, 400 v Rumuniji, na stotine v Nemčiji, Jugoslaviji, Bolgariji, Poljski, Italiji, Grčiji in Španiji — in vsem tem se bo skušalo pomagati.

ZVEZNI SODNIK V PREISKAVI.

Washington, D. C. — Kongresnik Hawes iz Missourija je predložil v kongresni zbornici resolucijo, ki zahteva, da se uvede preiskava proti zveznemu sodniku Georgu W. Englishu in referentu Charles B. Thomasu. Oba sta dodeljena vzhodnemu illinojskemu distriktu. Resolucija je sestavljena na podlagi očitkov, ki so bili priobčeni v dnevniku "St. Louis Post Dispatch."

Čudesa radia: Glas iz Pittsburga dospel v Afriko.

Nairobi, Vzhodna Afrika, 15. jan. — Indijski amater v tem mestu je včeraj slišal na svoj prejemni radio aparat koncert iz Pittsburga, Amerika, katerega je oddajala Westinghouse Co. radio postaja.

Nova nemška vlada se predstavi.

Berlin, 14. jan. — Čudna nova nemška vlada — mešanica nacionalistov, klerikalcev in drugih reakcionarjev — katero je postavil dr. Hans Luther, se še danes ali jutri predstavi parlamentu.

ALI DOBI ILLINOIS DAVEK NA GAZOLIN?

O tem vprašanju krožijo razne govornice v Springfieldu.

Springfield, Ill. — V političnih krogih zopet govore, da se naloži davek na gazolin. Ta davek bo služil za popraviljanje in gradnjo cest. Lastniki avtov nasprotujejo temu davku in če bo sprejet, tedaj ga bo legislatura sprejela proti njih volji in v zvezi njih ugovorom.

Tisti, ki se ozirajo po novih davčnih virih in katerim se zdi, da je ljudstvo še premalo obloženo z davki, menijo, ako se naloži en cent davka na galono, da bo štiri milijone dolarjev dohodkov. Predloge so seveda različne, katere mislijo predložiti legislaturi. Te predloge predlagajo od enega do štirih centov davka na galono.

Zagovorniki tega davka argumentirajo, da je tak davek uveden že v osem in trideset državah, torej naj bo še v Illinoisu. Argument je zelo šibek in drži pa le pri onih, katere zelo nerada sreča pamet v njih življenju.

TRIDESET TISOČ DOLARJEV ODŠKODNINE.

St. Louis, Mo. — J. E. Westower je bil zaposlen kot premikalec na Wabash železnici. Pri delu je ponesrečil. Odrezati so mu morali desno roko in več prstov na levi nogi je bilo zmečkanih. Oženjen je in ima dva otroka. Vložil je tožbo za odškodnino proti železniški družbi na sodišču v St. Louisu. Porotniki so na okrožnem sodišču priznali trideset tisoč dolarjev odškodnine.

V RUSIJI NI VERSKIH IN NARODNOSTNIH BOJEV.

Odesa, Rusija. — Volitve v kijski pokrajini pokazuje, da so bili poleg ukrajinskih svetov izvoljeni trije poljski, štirje ruski dva židovska in en češki. V vsakem najmanjšem pokrajinskem okraju vlada popolna avtonomija in posli se vrše v jeziku, ki ga ljudje govorijo.

KUKLUKSI MED SABO.

Sacramento, Cal. — Kukluksi se dele v razne frakcije in vsaka trdi, da zastopa pravo kukluskovstvo. Te frakcije so vsaka zase proslile pri državnem tajniku za poslovnico, ali so pa šle na sodišče, da izrinejo druga drugo iz države.

Delavstvo meni, da se naj kukluksi toliko časa izpodirajo, dokler ne bodo vsi zunaj države.

DELAJCI SO DALI KORUPCIJONISTU BROO.

New York, N. Y. — Robert P. Brindell, ki je bil nedavno pomiloščen, ko je sedel zaradi izsiljevanja denarja v Sing Singu, je skušal zopet pristopiti k svoji tesarški organizaciji, ki šteje 1.500 članov.

Le sedemnajst članov je glasovalo, da se sprejme, drugi so glasovali, da ne marajo korupcijonista v svoji sredi.

Počasi se je pričelo daniti tudi v ameriških unijah.

RABIJI SE POTEGUJEJO SAMO ZA PET DNI DELA V TEDNU.

New York, N. Y. — Židovski rabiji so izvolili odbor, da obišče podjetnike in jim priporoči, da priznajo samo pet delovnih dni v tednu, da bodo lahko židovski delavci praznovali soboto, ki je za njega, kar je nedelja za kristjane. Razvila se bo obširna kampanja, da bodo prodajalne, delavnice in tovarne ob sobotah in nedeljah zaprte.

Zita se je vrnila na Ogrsko?

Dunaj, 14. jan. "Der Abend" je prejel poročilo iz Burgenlanda, da se je v ponedeljek misteriozni eroplan spustil na tla na posestvu grofa Esterhazyja v Tatavarosu na Ogrskem. Iz letala sta stopila dve ženski, pokriti s pajčolanom in eden moški. Kočija, ki je čakala na mestu, je odpeljala trojico v Esterhazyjev grad. Poročevalec domneva, da je ena izmed žensk najhrč bivša cesarica Zita. Letalo se je ustavilo na ravno tistem mestu kakor takrat, ko je nemški eroplan prinesel ekscesarja Karla na Ogrsko, nakar je bil izgnan na portugalski otok, kjer je umrl.

OVIRE ZA PLEMITNE OBISKOVALCE.

Kongresnik pravi, da so pravi berači.

Washington, D. C. — Kongresnik La Guardia iz New Yorka je pisal delavskemu tajniku Davisu, da se naj do pike izvajajo določbe naseljenškega zakona napram okoli se kladečim rojalistom, ki prihajajo v deželo, da preže na lahkovernost "bežastih družabnih plezavčkov".

Pismo opozarja, posebno na bivšega velikega kneza Borisa iz Rusije, o katerem poročajo, da je na potu v New York, in priporoča, da se stvar preišče, ker lahko postane javno breme.

Komaj par tednov nazaj so prišli člani iste družine v to deželo, pravi La Guardia. "Bili so tujezemci v smislu zakona, ki so dobili podporo. Vožnjo so jim plačali drugi in če bi ostali tukaj, bi postali javno breme.

"Mislim, da je department upravičen preiskati in dognati, ako ti spoden, brezposelni in nemirni vojvodi in vojvodinje ne prihajajo sem z namenom, da strmoglavijo našo republikansko formo vlade v nadi, da ustanove monarhijo. Po časnikarskih poročilih so ljudje plačali vstop z namenom, da so dvorili in poljubovali roke teh pretendentov na način, ki je bil tako neameriški, da bi bil vznemirljiv, ako bi ne bil tako smešen.

"Po časnikarskih poročilih ima eden teh brezposelnih nadvojvodov celo vojaškega zastopnika v New Yorku, nekega kapitana Galokhvastova, medtem ko je bilo poročano, da imajo ruski rojalisti svoj glavni stan v Ruskem narodnem društvu, šte. 5 Columbus Circle, New York City."

Ruski zdravnik odkril novo metodo zoper raka.

Leningrad, 12. jan. — Dr. Molotkov, profesor na tukajšnji neurološki akademiji, je naznanil, da je odkril novo metodo za zdravljenje raka, ki je uspešna. Zdravljenje obstoji v tem, da se prerežejo živci, ki vodijo direktno v oboleli del telesa. Dr. Molotkov pravi, da živci igrajo veliko vlogo v vseh slučajih raka. Med eksperimentiranjem na medicinski akademiji je uspešno na ta način ozdravil več bolnikov. Na isti način se lahko ozdravi tudi gangrena in vnetje mozga v kosteh.

Potres v Kavkaziji in Italiji.

London, 15. jan. — Poročilo iz Carigrada se glasi, da je potres včeraj razdelal štiri vase v Ardahanu, Transkavkaziji. 140 oseb je bilo ubitih in 2000 je ostalo brez strehe v hudi zimi. Potresni sunki se ponavljajo.

Rim, 15. jan. — Danes zjutraj se je nalahno stresla zemlja v Sulmoni, provinca Aquila degli Abruzzi.

Predal za informacije.

Odgovori na vprašanja.

Library, Pa. — Zvezna senatorja iz Pennsylvanije sta George W. Pepper in David A. Reed. V nižji zbornici (House of Representatives) v Washingtonu je iz Pennsylvanije 36 poslancev (representatives). — Governor Pennsylvanije je Gifford Pinchot. Država Pennsylvanija ima 67 okrajev (counties). — Pozdravi!

Power Point, Ohio. — Naslov je: Warren S. Stone, President of the Brotherhood of the Locomotive Engineers, Cleveland, O. — Pozdravi!

Član S. N. P. J., Kansas. — Vse denarne transakcije v Jugoslaviji se vršijo v dinarjih, na krone šteje samo še ljudstvo. Vsota 295.000 kron je toliko kot 73.750 dinarjev. Dinar pa skaka v vrednosti vsak dan, enkrat gor, drugič dol. Tako se je na primer notrilo sto dinarjev dne 13. januarja za \$1.65, dan pred tem pa za \$1.70. Pred tednom je bilo sto dinarjev za \$1.58 in pred tednom \$1.14. Če se računa po vrednosti z dne 13. januarja pe torej 73.750 Din na newyorški borzi toliko kot \$1216.87. Dan pred tem, ko je bila vrednost sto dinarjev \$1.70, pa bi dobili priliko več, to je \$1253.75. Seveda če bi isti denar dobili iz Jugoslavije z pošiljanjem, bi precej izgubili, ker banke ne računajo malo za svoje poslovanje. Vaša ideja o zamenjavi je jako dobra. — Pozdravi!

HEARSTOV LIST SE MOGOČE SPREOBRENE.

Seveda ima tehtne vzroke za spreobrnitev.

Seattle, Wash. — Dnevnik "Seattle Post-Intelligencer", Hearstov list, ki je na nepriporočilvi listi organiziranega delavstva od meseca maja 1924, ko je zastavkalo 135 tiskarskih delavcev, stereotipistov in drugih, mogoče zopet prizna organizirane delavce. Tako šepetanje se zdaj sliši okrog delavskega tempelja. Zastopniki tiskarske unije se pogajajo že nekaj tednov s Hearstovimi emisarji in ali se, da bo kmalu dosežen sporazum.

Organizirani delavci pravijo, da je Hearst zaradi tega postal tako mehek, ker misli Cornelius Vanderbilt, milijonar in izdajatelj listov v San Franciscu in Los Angelesu, izdajati jutranji list v Seattlu, ko je izdal svoja lista v Miamiu, Fla., in Detroitu, Mich. Vanderbiltove tiskarne in delavnice so 100-odstotno organizirane. Slišajo se glasovi, da Vanderbilt spremeni neki popoldanski list v jutranjega.

Zaradi stavke je "Post-Intelligencer" izgubil že precej na cirkulaciji in na ugledu v mestu. Tiskarske unije so precej odločno nastopile proti Hearstovemu neorganiziranemu listu.

KADAR PRIDE PREGLEDVANJE NEPRICAČOVANO.

San Francisco, Cal. — Velepota je odposlala poseben odbor, da pregleda pobiljševalnico za otroke. Odbor je prišel nepricačkovano in našel je razmere, ki govorijo, da se s kazencmi boljše ravna kot z nesrečnimi otroci, ki pridejo v pobiljševalnico. Poslopje še ni bilo prepletkano od znotraj akoli osem let. Kurjava je slaba, streha pušča, otroci spe v polomljenih posteljah.

Oblastveni organi se izgovarjajo sedaj drug na drugega, da postoje take neznosne razmere. Odbor za javna dela pravi, da so teh razmer krivi nadzorniki. Ampak stvar je taka, da bi ne prišlo nikdar na dan, v kakšnih razmerah morajo živeti otroci, ako bi se velepota ne odločila, da pošlje poseben odbor, ki naj preišče razmere v pobiljševalnici. Te razmere so toliko bolj obsojanja vredne, ker ne prihajajo v pobiljševalnico le poredni otroci, ampak tudi sirote in otroci siromašnih starišev, ki ne morejo prehraniti svojih otrok.

V OHIJU MOGOČE ZMAGAJO ZAGOVORNIKI OTROŠKE SUŽNOSTI.

Tovarnarji seveda izvajajo svoj vpliv.

Columbus, O. — Dasiravno sta se oba politična gospodarja v državi — Maurice Maschke in Burr Gongwer, prvi republikanski, drugi demokratični, izrekli za amendent za varstvo otrok, ni nič zanesljivega, da legislatura sprejme amendent. Oba politična gospodarja pravita, da se morajo zakonodajci ravnati po programu, na katerem so bili izvoljeni, ampak mogočno Društvo tovarnarjev in druge delodajalske organizacije so proti varstvu otrok.

Državna delavska federacija, ženski klubi in druge napredne organizacije pritiskajo na zakonodajce, da naj odobre amendent za varstvo otrok.

Najbrž bo legislatura sklenila, da se vprašanje predloži na splošno glasovanje.

NEVARNOSTI PRI STAVBINSKEM DELU.

Chicago, Ill. — Pri novi cerkvi Moodyjeve kongregacije, ki bo stala en milijon dolarjev, je padel doli jekleni tram, tehtajoč šest ton. Ponesrečila sta dva delavca. Eden izmed njih je zadobil smrtno poškodbo. Trušje je bilo slišati več blokov daleč in ljudje so hiteli prestrašeni iz hiš gledat, kaj se je zgodilo.

Delavci na Švedskem so se podali.

Stockholm. — 40.000 strojnikov na Švedskem je opustilo svoje zahteve za povišanje mezd. Delodajalci so zapretili z izporom, ako delavci ne odnehajo z zahtevo. Nato je posega vmes vladna posredovalna komisija in pregovorila delavske voditelje, da se obdržali status quo.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Imenp. 17. junija 1907. v drжавi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 193, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Zelenikar, predsednik, Box 276, Harberton, Ohio; Frances A. Taubner, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmančič, 13111 Wellington Ave., West Park, Ohio; Mary Udevich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strahano, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHDNO OKROŽJE: Jacob Ambrosik, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

Anten Sular, Box 104, Gross Kans., za jugozagad.

Frank Klun, Box 398, Chisholm, Minn., za sev. zap.

John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitevni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolko Oves, 3689 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priloge glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisli na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenikar, Box 276, Harberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DA SKUHAŠ DOBRO PI-VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebšline. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

ITALIJANSKE HARMONIKE

Mi izdelujemo in importiramo vseh vrst ročno delane ITALIJANSKE HARMONIKE.

Najboljšega jedlna sveta, desetletno jamstvo. Naša cena je nižja od drugih izdelovalcev. Zastonj navodila kako se igra našim kupcem. Pišite po BREZPLAČNI ONIT.

RUATTA BERNINELLI & CO.

817 Blue Island Ave., Dept. 78, Chicago, Ill.

Potniki v stari kraj in emigrantje

Iz starega kraja potujte preko

EMIL KISS BANKIRJA

123-2nd Ave., New York

Denarne pošiljave — Dolarji — Dinarji.

Hranilni oddelek.

Javni notarski urad.

Pišite za informacije.

POZOR ROJAKI!

Proda se zemljišče in gozd v Zagorju na Notranjskem. Proda se tudi šolska drva in vse to prav po nizki ceni. Za pojasnila pišite na naslov: Janes Čenik, Box 170, Cannonsburg, Pa. (Adv.)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tužnim srcem naznanjamo sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je kruta usoda iztrgala nam našega ljubelega sinčka, oziroma brata

WILLIAM LIPAR.

Umrl je po kratki in mučni bolezni, pljučnici. Star je bil 3 leta, 3 mesece in 13 dni. Lepa hvala botromu Mr. in Mrs. Vidmar, njegovemu ucu Steve Pirnatu, družini Sorli, Mrs. Brand, Mrs. Repovsky, Mrs. Alek, Mrs. Banja in Mrs. Martin Požga, za darovane krasne vence. Lepa hvala tudi Mr. Sorli, Mr. Brand, Mr. Solar in Mr. Vidmar, ki so dali svoje avtomobile na razpolago. Nadalje lepa hvala vsem, ki so čuli ob mirvaškem odru in nas tolažili v uri žalosti. Tebi dragi, nepozabni naš William bodi lahka ameriška zemlja; počivaj v miru. Zalujoci ostali: John in Mary Lipar, oče in mati; John Lipar, ml., brat, Marie Lipar, ml., sestra, vsi v Uniontown, Pa.

NAROČITE SI

klobase iz pravega, čistega prašičjega mesa s primernimi dišavami, prekajene a Hickory lesom. Cena klobasam je 35c za funt, poštnina plačana. Naročilo priložite denar ali Money Order na naslov: Anton Lipold, P. O., Naylor, Mo. (Adv.)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tužnim srcem naznanjamo sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je preminul moj preljubljeni soprog in oče

FRANK KUDER.

Dne 29. decembra 1924 je šel zdrav in vesei na delo v tukajšnji premogorov, ki je last Central Coal Co. Ob pol enajstih do polne ga je zadela nesreča, utrgala se je nad njim velika plak kamenja, tako, da je bil revesh na mestu mrtve. Pokojnik je bil mhnega značaja. Rojen je bil 7. decembra 1880 pri Sv. Petru, Sav. Dolina pri Celju. V Ameriki je bil 16 let. Bil je član društva št. 228, S. N. P. J. Iskreno se zahvalim članom društva za darovane vence in še posebno bratu predsedniku za gniljiv nagrobni govor ob odprti gomili mojega nepozabnega soproga. Šrčno zahvalo izrekam tudi Lokalu šte. 2608, U. M. W. of America, za krasni darovani venec. Nadalje se zahvaljujem tudi "Women Study Club" v Ringo, Kans., za krasni šopek cvetlic, ki so jih darovali. Prav lepo se zahvaljujem njegovima bratoma Joe in Mattu za darovane vence, ter isto tako tudi mojima sestrama Mrs. Frances Stvarnik iz Milwaukee, Wis., in Mrs. Mary Kukac iz Illinois, ki so prišle k pogrebu in darovale vence. Hvala tudi vsem sosedom za iskazano mi vsestransko pomoč in tolažbo. Lepa hvala vsem, ki ste ga obiskali in spremili k zadnjemu počitku. Tebi dragi soprog moj in oče, odšel si od nas za vedno, a naš spomin na Te ostane med nami, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška zemlja. Zalujoci ostali tukaj: Agnes Kuder, soproga, Molly, hčerka in Joe in Matt Kuder, brata. V stari domovini pa oče in sestra.

FRANK KUDER.

Dne 29. decembra 1924 je šel zdrav in vesei na delo v tukajšnji premogorov, ki je last Central Coal Co. Ob pol enajstih do polne ga je zadela nesreča, utrgala se je nad njim velika plak kamenja, tako, da je bil revesh na mestu mrtve. Pokojnik je bil mhnega značaja. Rojen je bil 7. decembra 1880 pri Sv. Petru, Sav. Dolina pri Celju. V Ameriki je bil 16 let. Bil je član društva št. 228, S. N. P. J. Iskreno se zahvalim članom društva za darovane vence in še posebno bratu predsedniku za gniljiv nagrobni govor ob odprti gomili mojega nepozabnega soproga. Šrčno zahvalo izrekam tudi Lokalu šte. 2608, U. M. W. of America, za krasni darovani venec. Nadalje se zahvaljujem tudi "Women Study Club" v Ringo, Kans., za krasni šopek cvetlic, ki so jih darovali. Prav lepo se zahvaljujem njegovima bratoma Joe in Mattu za darovane vence, ter isto tako tudi mojima sestrama Mrs. Frances Stvarnik iz Milwaukee, Wis., in Mrs. Mary Kukac iz Illinois, ki so prišle k pogrebu in darovale vence. Hvala tudi vsem sosedom za iskazano mi vsestransko pomoč in tolažbo. Lepa hvala vsem, ki ste ga obiskali in spremili k zadnjemu počitku. Tebi dragi soprog moj in oče, odšel si od nas za vedno, a naš spomin na Te ostane med nami, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška zemlja. Zalujoci ostali tukaj: Agnes Kuder, soproga, Molly, hčerka in Joe in Matt Kuder, brata. V stari domovini pa oče in sestra.

FRANK KUDER.

Dne 29. decembra 1924 je šel zdrav in vesei na delo v tukajšnji premogorov, ki je last Central Coal Co. Ob pol enajstih do polne ga je zadela nesreča, utrgala se je nad njim velika plak kamenja, tako, da je bil revesh na mestu mrtve. Pokojnik je bil mhnega značaja. Rojen je bil 7. decembra 1880 pri Sv. Petru, Sav. Dolina pri Celju. V Ameriki je bil 16 let. Bil je član društva št. 228, S. N. P. J. Iskreno se zahvalim članom društva za darovane vence in še posebno bratu predsedniku za gniljiv nagrobni govor ob odprti gomili mojega nepozabnega soproga. Šrčno zahvalo izrekam tudi Lokalu šte. 2608, U. M. W. of America, za krasni darovani venec. Nadalje se zahvaljujem tudi "Women Study Club" v Ringo, Kans., za krasni šopek cvetlic, ki so jih darovali. Prav lepo se zahvaljujem njegovima bratoma Joe in Mattu za darovane vence, ter isto tako tudi mojima sestrama Mrs. Frances Stvarnik iz Milwaukee, Wis., in Mrs. Mary Kukac iz Illinois, ki so prišle k pogrebu in darovale vence. Hvala tudi vsem sosedom za iskazano mi vsestransko pomoč in tolažbo. Lepa hvala vsem, ki ste ga obiskali in spremili k zadnj

